

A Fővárosi Ítéltábla a Nagy-Koppány Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy-Koppány Kornélia ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve(I. rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve(**II. rendű felperes címe**) II. rendű felpereseknek, a Jávor és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Jávor Béla ügyvéd) által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. október 21. napján meghozott 10.P.24.907/2007/100. számú ítélete ellen az alperes részéről 102. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg I. és II. rendű felpereseknek személyenként 285.750 (Kettőszáznyolcvanötezer-hétszázötven) forint másodfokú perköltséget.

Az alperes által le nem rótt 2.160.000 (Kettőmillió-százhatvanezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Felperesek az örökhagyó **D.-ben** élő törvényes örökösei, alperes szerződéses örökös.

T.A. örökhagyót 2006. december 26-án kialakult beszéd-kifejezési zavara miatt vették fel a **Sz.** Kórház és Rendelőintézet Neurológiájára, ahol bal féltekei agyelhálást, érelmeszesedést és vérszegénységet kórisméztek. Utóbbi kivizsgálására és rendezésére másnap áthelyezték a kórház II. belgyógyászatára. Itt 2006. december 27. és 2007. január 11. között feküdt. Megállapított kórisméi vashiányos vérszegénység, húgyhólyaggyulladás, általános érelmeszesedés, beszéd-kifejezési zavar, keringési eredetű agybántalom, agysorvadás. Kórházba kerülésekor kikérdezni nem lehetett, rendszeres gyógyszereit sem volt képes megnevezni. Az egyedülálló, idős beteg otthoni ellátása megoldatlan volt, ezért további rehabilitáció céljából, gondozása megoldásáig a kórház krónikus belgyógyászatára helyezték át, ahol 2007. március 19. napjáig ápolták. Az ezen a napon készült zárójelentés szerint a motoros afázia mellett értelmi képessége megmaradt, mind hallás, mind olvasás útján a közléseket megérti. Pszichiátriai konzílium dokumentálását követően a zárójelentés akként fogalmaz, hogy az örökhagyó önálló életvitelhez szükséges belátóképességgel rendelkezik. Járókerettel sík területen egyedül mozgásképes. Inkontinencia miatt tartósan pelenka használatára szorul. Az orvosi dokumentáció szerint az örökhagyó pszichiátriai vizsgálatát dr. **T.Gy.** végezte el.

2007. március 29. napján az örökhagyó és alperes három öröklési szerződést írt alá a **b.-i** belterület **1. helyrajzi szám** alatt nyilvántartott, természetben **b.-i Sz. út 25. 1/7. szám** alatti társasházi ingatlanra, a **b.-i** belterület **2. helyrajzi szám** alatt nyilvántartott, természetben **b.-i Sz. út 25. szám** alatt lévő alagsor 4. szám alatti ingatlan 4/8 tulajdoni illetőségére és a **b.-i 3. helyrajzi szám** alatt nyilvántartott, természetben **b.-i Sz. út 25. szám** alatt lévő alagsor 2. szám alatti tároló helyiség 4/8 tulajdoni illetőségére. Az örökhagyó az alperest a fenti ingatlanok, valamint azok berendezési és felszerelési tárgyainak kizárólagos örökösévé tette, a szerződésekben részletezett kötelezettségvállalás ellenében. Alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy az örökhagyót élete végéig természetben támogatja, gondozza és eltartja. E körben gondoskodik az örökhagyó megfelelő étkezéséről, ápolásáról, tisztán tartásáról, fürdetéséről, gyógyszer ellátásáról, valamint a lakás tisztán tartásáról, az örökhagyó ruhaneműinek mosásáról is. Vállalja, hogy napi öt órában teljesíti a szolgáltatásait. A szolgáltatásainak ellenértéke havi 100.000 forint. Ugyanakkor az alperes vállalta azt is, hogy az örökhagyót a lakásában ápolja, gondozza, mindaddig amíg közvetlen felügyeletet igénylő orvosi ellátásra nem szorul. A szerződő felek rögzítették, hogy az alperes 2006. december hónaptól teljes körűen gondozza, ellátja az örökhagyót, akinek ismerte az édesanyját is és ápolta. Alperes kötelezettséget vállalt az örökhagyó illő eltemettetésére is.

Az örökhagyó 2007. május 15. napján ismét kórházba került, azt egyetlen napra, 2007. május 29. napján hagyta el. Ekkor az **O. Bank Nyrt.-**nél vezetett számlái vonatkozásában alperes részére állandó meghatalmazást adott, aki ezen a napon a devizaszámlát megszüntette, majd az ezen számlán lévő készpénz folyószámlára történő utalásáról rendelkezett. Ezen napot követően az örökhagyó kizárólag kórházi ellátásban részesült, majd 2007. július 9. napján elhunyt.

Ingatlan hagyatékát, valamint a lakásában 2007. november 20. napján felvett **ügyszámú** jegyzőkönyvben 1-110. sorszám alatt feltüntetett ingóságokat 1.013.400 forint összegben dr. **G.J. b.-i** közjegyző 2008. július 10. napján kelt **ügyszámú** hagyatékátadó végzéssel, ideiglenes hatállyal az alperesnek, mint szerződéses örökösnek adta át. Indokolása szerint az örökhagyó törvényes örökösei I. és II. rendű felperesek, az örökhagyó elhunyt testvére - néhai **T.L.M.** - gyermekei, akik az öröklési szerződéseket nem ismerték el érvényesnek, ezért a hagyatéki vagyontárgyakat ideiglenes hatállyal adta át.

Felperesek keresetükben az öröklési szerződések érvénytelenségének megállapítását kérték. Előadták, hogy az örökhagyó 2007. március 29. napján cselekvőképtelen állapotban volt, ezért az öröklési szerződések semmiek. Álláspontjuk szerint az öröklési szerződések ugyanakkor jó erkölcsbe is ütköztek, mivel azok megkötésekor az örökhagyó olyan rossz állapotban volt, hogy abban javulást várni már nem lehetett. Ráadásul négy hónapos kórházi ápolás után, amikor hazaengedték, állapota még súlyosabb lett, és az alperes könyörgésére, miszerint nem tud megbirkózni az örökhagyó ellátásával, újra kórházba került, ahol az ügynevezett elfekvő osztályon ápolásáról haláláig a kórházban gondoskodtak. A súlyos agyvérzés után az örökhagyó egyáltalán nem tudott beszélni, egy-egy rövid szó kimondására volt képes, rövid időre történő hazaengedése sem volt indokolt. Hivatkoztak arra is, hogy az öröklési szerződések a Ptk. 655. § (1) bekezdésének nem felelnek meg, tartalmi okból érvénytelenek. Mindhárom szerződésnek eleme, hogy az alperes szolgáltatásainak ellenértéke havi 100.000 forint, amit természetben köteles teljesíteni. Amennyiben a szerződéses örökös az örökhagyó ellátását az örökhagyó saját költségén vállalja, illetőleg gondozást, ápolást biztosít részére, ez a szolgáltatás nem minősül tartásnak. Hivatkoztak a végrendelkezési képesség hiányára, arra, hogy a Ptk. 624. § (2) bekezdése szerint korlátozottan cselekvőképes személy csak közvégrendeletet tehet. Ezen túl az örökhagyó

olvasásra és nevének aláírására képtelen állapotban volt, ezért az érvénytelenség ezen okból is fennáll a Ptk. 624. § (3) bekezdése alapján.

Alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint az öröklési szerződés alakilag és tartalmilag a vonatkozó előírásoknak mindenben megfelel, érvénytelenségi ok nem áll fenn. Az örökhagyó a szerződések megkötésekor teljesen tiszta tudatállapotban volt, cselekvőképessége nem volt korlátozott. Tudomása szerint nem szenvedett olyan betegségben, amely alapján a közeli halála várható lett volna. Egészségi állapota átlagos, korának megfelelő volt, a szerződésben vállalt kötelezettségeit pedig alperes saját költségen teljesítette.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy **T.A.** örökhagyó és az alperes, mint örökös között **B.-n**, 2007. március 29. napján a **b.-i** belterület **1. helyrajzi számú.**, **2. helyrajzi szám.** és a **3. helyrajzi számú** ingatlanok tekintetében létrejött öröklési szerződések érvénytelenek. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül az I. és II. rendű felperesnek fizessen meg 2.139.520 forint perköltséget. Az eljárás során felmerült 46.250 forint tolmácsdíjról akként rendelkezett, hogy azt az állam viseli. Megkereste az ingatlanügyi hatóságot a perindítás tényének törlése érdekében. A Ptk. 655. § (1) bekezdése és 656. §-ára hivatkozással kifejtette, hogy a cselekvőképességgel kapcsolatos érvénytelenségi ok kapcsán dr. **D.G.**, **T.I.**, **S.M.**, dr. **D.G.-né**, dr. **S.A.-né**, dr. **T.K.**, **K.F.-né**, **B.T.-né**, dr. **Ú.J.**, **Sz.G.-né**, dr. **T.M.**, **B.L.-né**, **M.V.**, **U.G.**, **Sz.M.Á.** tanúk elmondása alapján nem volt megállapítható, hogy az örökhagyó a szerződések megkötését bárkivel megbeszélte volna. Emellett dr. **C.M.** igazságügyi elmeorvos szakértő véleménye szerint az örökhagyó 2007. március 29-én vakbél és nyaki hátgerincműtét utáni állapotban, beszéd és mozgászavart okozó bal agyféltekei agyelhálásban, agysorvadásban, elbutulásban, általános agyi érrelmeszesedésben, vashiányos vérszegénységben, az aorta gyűrűszerű tágulatában, epehólyag kövességben, vastagbél gurdélyban, több vesetömlő és ér-izom-zsírdaganatban, vizelet pangásban szenvedett. Ezért az örökhagyó ügyei viteléhez szükséges belátási képessége a szerződések megkötésekor érrelmeszesedés okozta - agyelhálással, vegyes beszédzavarral és elbutulással járó - agyi keringési bántalma következtében tartósan és teljesen hiányzott. A szakvélemény és dr. **T.Gy.** megállapításai közötti ellentmondást az elsőfokú bíróság dr. **J.K.** neurológia, pszichiátria, addiktológia és igazságügyi elmeorvostan szakértő perbe történő bevezetésével oldotta fel. A szakértő megállapította, hogy 2007. március 29. napján kellő kritikai és ítéletalkotási képességgel, mely önértékei képviseléséhez és megértéséhez szükséges, az örökhagyó nem rendelkezhetett. Jognyilatkozat megtételéhez szükséges belátási képessége agyi betegségeiből és elváltozásaiból adódóan nem volt. Ekként az elsőfokú bíróság megállapította, hogy két egymástól független szakértő ugyanarra a következtetésre jutott. A bíróság a szakértők meghallgatása során tett kiegészítéseket is figyelembe véve arra a következtetésre jutott, hogy az alperes kifogásai alaptalanok, a szakértői vélemény helyességéhez kétség nem fér, az kellően részletes és indokolt. Így a szakértői testület kirendelése szükségtelen, az erre irányuló indítványt, mint szükségtelent elutasította és megállapította, hogy az örökhagyó 2007. március 29. napján cselekvőképtelen volt, ezért az öröklési szerződések semmissek.

Az alaki és tartalmi érvénytelenségi okokkal kapcsolatosan kifejtette, hogy az orvosi dokumentáció, a perben beszerzett két elmeorvos szakértői vélemény az előzőekben már részletezett okiratokat szerkesztő ügyvéd és a tanúk vallomása alapján nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy az örökhagyó nevének aláírására képtelen állapotban volt 2007. március 29. napján. Nem volt vitatott a felperesek részéről az, hogy az okiratot a néhai írta alá. Mivel dr. **J.K.** elmeorvos szakértői véleményből kitűnően a fentiek ellenére az örökhagyó nem volt olvasásra képes állapotban, arra sem volt képes, hogy hosszabb, nehezebb szöveget, bonyolultabb mondatot megértse, így a 2007. március 29. napján

fennálló cselekvőképtelen állapotra tekintettel nem volt különösebb jelentősége annak, hogy súlyos agyi történése kapcsán olvasásra képtelen állapotban is volt. Alperes hangsúlyozta, hogy az örökhagyónak nyújtott szolgáltatásokat saját költségéből viselte, örökhagyó a nyugdíjával önállóan rendelkezett. Ugyanakkor maga is elismerte, hogy az örökhagyó önállóan, egyedül pénz felvételére nem volt képes. Örökhagyó bankkártyáját 2007 januárjától alperes használta, így a felvett összegeknek alperes került a birtokába. Az O. Bank Nyrt. adatszolgáltatása alapján tényként állapítható meg, hogy 2007. január és 2007. július 22. napja között az örökhagyó bankszámlájáról 1.080.000 forint kártyás felvétel történt ATM-ből. Ugyanakkor az alperes a kezelőorvos megkérdezése nélkül az örökhagyót 2007. május 29-én a kórházból kihozta annak érdekében, hogy a néhai az O. Bank Nyrt.-nél állandó meghatalmazottként őt jelölje meg. Ugyanezen a napon az örökhagyó a devizaszámláját felmondta és 2.397.608 forint került átvezetésre a lakossági folyószámlájára. Ezt követően az alperes részére 2007. június 13-án 500.000 forint, 2007. június 29-én 1.400.000 forint, 2007. július 19-én 310.000 forint pénztári kifizetés történt. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a szerződések megkötésétől az örökhagyó haláláig három és fél hónap sem telt el, melyből 2007. május 14. napjától az örökhagyó kórházban tartózkodott, ellátását, kezelését itt biztosították. Az O. Bank Nyrt. által megküldött iratokból, számlakivonatokról az is megállapítható volt, hogy az örökhagyó nyugdíja havi 111.439 forint volt, amely lakossági folyószámlára érkezett, a néhai folyószámlájának záró egyenlege 2007. július 20-án mindösszesen 1.224 forint volt. Alperes elfogadható okát, indokát a jelentős összegű készpénzfelvételnek nem adta, arra sem nyilatkozott, hogy a több mint 2.000.000 forintot ténylegesen mire költötte. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy az alperes kizárólag az örökhagyó vagyonából biztosította a tartást, ezért az öröklési szerződés nem felel meg a Ptk. 655. § (1) bekezdésében írt kogens szabályoknak, mint színlelt szerződés így érvénytelen. A színlelt szerződéssel leplezett halál esetére szóló gondozási szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdésébe ütközik és ez okból ugyancsak érvénytelen. Amennyiben az alperesnek fennmarad elszámolási igénye a szerződések megkötése kapcsán, úgy az hagyatéki hitelezőként külön perben az örökösökkel szemben érvényesíthető. A Ptk. 200. § (2) bekezdésével összefüggésben kifejtette, hogy az orvosi dokumentáció, két elmeorvos szakértői vélemény és a tanúvallomások alapján nem merült fel olyan adat, amely azt igazolta volna, hogy a szerződések megkötésekor az alperes tudta vagy alappal következtetett arra, hogy a vállalt kötelezettségét csak rövid ideig kell teljesítenie. Az érvénytelenség ezen okból való megállapításának feltétele nem áll fenn.

Az ítélet ellen alperes terjesztett elő fellebbezést. Ebben a felperesek keresetének elutasítását, perrel felmerült költségeinek megfizetését kérte. Előadta, hogy az ítélet jogszabálysértő módon állapította meg, hogy örökhagyó a szerződés megkötésekor cselekvőképtelen állapotban volt. A perben két független szakértőt rendelt ki a bíróság, de mindkét szakvélemény a Pp. 182. § (3) bekezdésében részletezett hibában illetőleg hiányosságban szenvedett. Kifejtette, hogy az alperes által megbízott szakértő ugyanazokkal a szakértői jogosítványokkal bír, mint a kirendelt szakértők, így véleménye tartalmilag ugyanolyan súlyú, noha formailag nem; de még inkább az volt a probléma, hogy a Pp. 183. § (2) bekezdésében meghatározott ok a második szakértő véleményének előterjesztése és meghallgatása után ugyanúgy fennállt, mint korábban, mert a perben felmerülő szakkérdés a Pp. 182. § alapján két egymástól függetlenül kirendelt szakértő személyes meghallgatása során sem volt tisztázható. Ez pedig az alperes által indítványozott szakértői testület kirendelését indokolja. A szakértői vélemények ellentmondásban vannak az orvosi dokumentáció tartalmával. A szakértői vélemények egyoldalúan válogattak a tanúvallomások között, csak azokat preferálva, amelyek örökhagyó cselekvőképtelenségére utalhatnak. Nem tudták megmagyarázni a szerződéskötéssel kapcsolatban örökhagyó tudatos, saját érdekeit képviselő magatartását, a szerződés megkötésének örökhagyó általi felismert okát és célját. Ugyanakkor az ítélet jogszabálysértő módon, színlelt

szerződésnek minősítette az öröklési szerződést a Ptk. 655. § (1) bekezdésére utalva, mondván, hogy csak gondozásra tartási szerződést nem lehet kötni. A tényállás helytelen megállapítása vezette a bíróságot erre a téves eredményre. A bizonyítás nem vitatható tényként megállapította, hogy örökhagyó otthoni ételmezésében, gyógyászati segédeszközökkel történt ellátásában kizárólag az alperes anyagi forrásaira támaszkodott. Nem kétséges, hogy március 19-től ismételt kórházba kerüléséig csak alperes viselte az örökhagyó gondját, nemcsak személyes ellátással, hanem az ehhez szükséges anyagi források biztosításával is. Ezen időszak alatt örökhagyó régen meghalt volna, ha szerződésszerű tevékenységgel nem látja el. Ehhez képest a tartási tevékenységet az alperes magatartásából kizárni, el nem ismerni tényállásellenes és jogszabálysértő megállapítás.

Ugyancsak jogszabálysértő és ellentmondásos a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján történt indokolás is. Az ítélet ugyanis egyrészt azt állapítja meg, hogy a színlelt öröklési szerződés leplezett szerződés halál esetére szóló gondozási szerződés, amely jó erkölcsbe ütközik, másrészt elutasítja az erre vonatkozó felperesi keresetet. Természetesen a szerződés megkötésekor az alperesnek fogalma sem volt, hogy a kötelezettségeit meddig kell teljesítenie, hiszen ezt ha viszonylag rövid ideig is, de teljesítette az alperes. A bíróságnak az alperesi eljárás rosszhiszeműségét feltételező álláspontját tükrözi az, hogy bár jogerős ítélet nem állapította meg alperes bűnösségét, ezt az elsőfokú bíróság mégis az ítélet indokolásában, indokai között feltüntette. Amennyiben az alperes a szerződéses kötelezettségének nem tesz eleget, úgy a felperesek nem lennének abban a helyzetben, hogy vagyontárgyait követelhessék, hiszen ebből a saját létfenntartását lett volna kénytelen az örökhagyó biztosítani. Felperesek az örökhagyót semmiféle támogatásban nem részesítették, hagyták, hogy az örökhagyó egyedül, betegen oldja meg saját helyzetét. Rokoni érzéseik kizárólag örökhagyó halálát követően támadtak és haladéktalanul pert indítottak jogosnak vélt örökségükért.

Felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletének helybenhagyását, alperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozták.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítást folytatott le. A perben a feleket, majd tanúkat hallgatott meg, ezt követően a szükséges kérdések megválaszolására igazságügyi orvosszakértő bevezetéséről határozott. A rendelkezésre álló bizonyítékokat a Pp. 206. §-ában foglalt szabályoknak megfelelően, külön, külön, majd együttesen azokat egymással összevetve helyesen mérlegelte, abból levont jogi következtetése is mindenben helytálló. Az ítélete indokolásában felsorolt érvekkel a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett, ezért a további szakértői vélemény kiegészítésére, illetőleg szakértői testület kirendelésére a perben nem volt szükség. Az alperesi fellebbezésre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla kiemeli az alábbiakat.

Felperesek elsődleges hivatkozása szerint a szerződések azért érvénytelenek, mert az örökhagyó a szerződés megkötésekor cselekvőképtelen állapotban volt.

A Ptk. 17. § (1) bekezdése értelmében gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen az, aki olyan állapotban van, hogy ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, vagy a jognyilatkozata megtételekor átmenetileg teljesen hiányzik. A (2) bekezdés értelmében, a gondnokság alá helyezés nélkül cselekvőképtelen személy jognyilatkozata a (3) bekezdésben foglalt kivétellel semmis.

Erre tekintettel elsődlegesen a bizonyítás tárgyát annak eldöntése képezte, hogy örökhagyó 2007. március 29. napján, az öröklési szerződések aláírásának

időpontjában egészségi állapota okán, ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezett-e. Ennek megállapítása részben a tanúk által felismerhető, illetve az orvosi iratokkal dokumentált egészségi állapotra vonatkozó ténykérdés, melyből a belátási képesség fennállását illetően a következtetések levonása orvosszakértői kompetencia. Azt alperes sem vitatta, hogy az örökhagyó agyi történései kapcsán önmaga kifejezésében korlátozott volt, a jogvita lényege annak eldöntésében állott, hogy ezzel egyidejűleg a külvilág történéseit az örökhagyó megértette-e, arról szabad belátása szerint dönteni volt képes, szenzoros afázia a motoros afáziával együtt fennállt-e a szerződés megkötésekor.

Az elsőfokú bíróság az orvosi dokumentációt beszerezte, a felek által felajánlott tanúbizonyítást lefolytatta, a szerződéskötéshez vezető folyamatot, annak körülményeit, ezen időpontban a külső szemlélő által észlelhető és az örökhagyó egészségi állapotára utaló valamennyi tényállási elemet kellő részletességgel feltárta.

A peres iratok között 23. sorszám alatt rendelkezésre álló orvosi dokumentáció szerint, az örökhagyót a **kórház neve** 2006. december 26. napján 13 óra körüli időpontban vette fel kialakult beszéd-kifejezési zavar miatt. A kórlefolyás szerint, az örökhagyónál motoros túlsúlyú, de kevert afázia alakult ki. Az örökhagyó a kórház belgyógyászati osztályán 2006. december 27-től 2007. január 11. napjáig tartózkodott, ahol 2007. január 10. napján koponya CT vizsgálatot végeztek. A vizsgálati eredmény szerint, középállású, mérsékelten tágult szimmetrikus intra cerebrális kamrarendszer körvonalazódott, a negyedik kamra helyzete, tágassága rendes, infra és supratentorialisan mérsékelten tágult extra cerebrális liquor térrel. Az oldalkamrák környezetében szimmetrikusan hypodens beívódásokkal voltak észlelhetők, mindkét oldalon a fehér állományban több apró hypodens góc volt látható.

Dr. **T.Gy.** 2007. március 19. napján 10 óra 8 perces időpontban megkezdett pszichiátriai vizsgálati eredménye szerint, az örökhagyó vizsgálatkor ágyban feküdt, olvasott, kommunikált, derűs, korábbi agyi történés miatt beszéde elnehezített volt. Értékelhető demenciális tünetet nem diagnosztizált, felfogását, megértését épnek minősítette, motoros afáziát, alkalmazkodási zavart állapított meg. A dokumentáció azonban azt nem rögzíti, hogy a vizsgálat elvégzésére milyen módszerrel, a beteg zárójelentés szerinti 9 órakor történt távozását követően milyen módon került sor, a pszichiátriai konzíliumot a távozás napján mi indikálta, a kevert szenzoros és motoros afáziából dr. **T.Gy.** a szenzoros afáziát milyen módon és mely vizsgálat eredményeként zárta ki. A 2007. március 19. napján kiállított zárójelentés szerint az örökhagyó mind a hallás, mind az olvasás útján megérti a közléseket, az önálló életvitelhez szükséges belátási képességgel rendelkezik.

2007. április 15. napján dr. **T.K.** háziorvos vizsgálta az örökhagyót, aki a neki feltett kérdésekre nem tudott választ adni, de az sem volt megállapítható, hogy a feltett kérdésekből melyik volt az, amelyet az örökhagyó valójában megértett, mert semmilyen kérdésre nem tudott válaszolni, egykedvűen mosolygott. Szellemi képességeit jól jellemezte az, hogy az úgynevezett órateszt kitöltésére képtelen volt. A tollat kézbe tudta venni, de valójában kör rajzolására sem volt képes, az időpontot feltüntetni a lapon nem tudta, melyből a háziorvos szerint az a következtetés vonható le, hogy a motoros afázia teljes egészében, a szenzoros afázia részleges jelleggel az örökhagyónál 2007 áprilisában fennállt.

A rendelkezésre álló dokumentáció szerint tehát az örökhagyó 2006. év decemberében súlyos agyi történései kapcsán kevert, azaz motoros és szenzoros afáziában szenvedett, mely 2007. április 15. napján is fennállt.

Annak eldöntése orvosi szakkérdés, hogy a 2006. évben bekövetkezett agyi történést követően lehetséges-e olyan szintű, átmeneti feltisztulás, állapotjavulás amely az örökhagyót képessé tette 2007. március 29. napján az öröklési szerződés megértésére.

Dr. **C.M.** igazságügyi orvosszakértő véleményében akként foglalt állást, hogy 2007-ben az örökhagyó beszéd- és mozgászavart okozó bal féltekei agyelhalásban, agysorvadásban, elbutulásban, általános és agyi érlemeszesedésben, vashiányos vérszegénységben, az aorta gyűrűszerű tágulatában elsőfokú aortaelégtelenségben, epehólyag kövességben, vastagbél gurdélyban, jobb vesetömlő és ér-izom-zsírdaganatban, továbbá vizelet pangásban szenvedett. Figyelemmel az agy elhalásra, a 81 éves életkorra, illetőleg a 2006 decemberében bekövetkezett igen súlyos agyi történésre, az agy állapotában javulás nem volt várható, funkció visszatérése orvosilag nem lehetséges.

Ugyanezen orvosi dokumentációból Dr. **A.E.** - az alperes által felkért szakértő - azt a következtetést vonta le, hogy „valószínűsíthető, de nem bizonyítható”, hogy örökhagyó a szerződéskötés napján rendelkezett a jogügyletbe szükséges belátási képességgel. A 96/A/1. sorszám alatt becsatolt magánszakértői véleményben dr. **A.E.** véleményét immáron akként fogalmazta meg, hogy „nem bizonyítható, de bizonyossággal közeli valószínűséggel örökhagyó a szerződéskötéskor rendelkezett az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel”. Azonos peradatok alapján a valószínűségi fok erősödését a szakértő nem indokolta.

Dr. **C.M.** igazságügyi szakértő véleményével összhangban állott dr. **J.K.** neurológia, pszichiátria, addiktológia és igazságügyi elmeorvostan szakértő véleménye. Kifejtette, hogy az ún. tiszta motoros afáziánál, bizonyos fokú zavarok észlelhetők a magasabb rendű beszédben. Ez azt jelenti, hogy a gyógyulás szakában a beteg ha ki is tud mondani egyes szavakat, vagy képes valamennyit olvasni, de hosszabb és nehezebb szövegek megértése ütemezési nehézséget jelent. Magasabb rendű beszédben zavarok mutatkoznak, mivel bonyolultabb fogalommenyiség, tudatbehívása és tudatban tartása zavart marad. Ugyanakkor rámutatott arra is, hogy a koponya CT vizsgálata agysorvadás, multiplex emoliciót, többszörös lágyulást írt le az agyban mindkét agyfélteke vonatkozásában. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a néhai 2007. március 29. napján kellő kritika és ítéletalkotási képességgel, önérdekei képviseléséhez és megértéséhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett orvosi okokból, agyi betegségeiből és elváltozásából adódóan. 2013. október 4. napján megtartott tárgyalási jegyzőkönyvében az igazságügyi orvosszakértő ugyanakkor azt is előadta, hogy a motoros túlsúlyú afázia egy-két hónap alatt nem kezelhető, ezen betegségeknél a javulási idő években mérhető, majd stagnálásra lehet számítani. Javulás esetén a konvencionális szituációt a beteg megértheti, arra reagálhat, de ez nem azt jelenti, hogy bonyolult magasabb szintű megértéssel rendelkezik. 2007. január 10. napján az örökhagyón végzett koponya CT eredménye több gócú agylágyulást igazolt, amelyet követően javulás nem várható, mert az agynak újjáépítő funkciója nincsen. Ezért az örökhagyó kora, egyéb megbetegedései és az időbeli tényezőre tekintettel orvosilag kizárt, hogy a szenzoros afázia néhainál akár ideiglenesen megszűnt. Az agy elhalásos folyamatának megkezdődése elbutulással jár, amelynek kiváltója 2006. december 26-án bekövetkezett agyi történés volt.

A Pp. 183. § (2) bekezdése értelmében a bíróság szakértői testületet akkor rendelhet ki, ha a perben felmerülő szakkérdés a Pp. 182. § alapján két egymástól független szakvélemény előterjesztése után, a kirendelt szakértők személyes meghallgatása során sem tisztázható. A szakértői testület azonban nem kötelezhető a korábbi szakvélemények felülvéleményezésére, szakvéleménye a szakértő szakvéleményével esik egy tekintet alá.

Mivel a perben kirendelt igazságügyi szakértői vélemények egymással nem álltak ellentmondásban szakértői testület kirendelésére sem ok, de eljárásjogi lehetőség sem volt, az ellentmondás ugyanis a testület kirendelése nélkül is feloldható volt. Kétségtelen, hogy a 2007. március 19. napján keltezett zárójelentés tartalmazza azt, hogy az örökhagyó megérti a közléseket, az önálló

életvitelhez szükséges belátási képességgel rendelkezik. A zárójelentés a hazabocsátás szempontjából rögzítette az örökgyó állapotát, az önálló életvitelhez (evés, ivás, öltözködés) szükséges „belátási képesség” pedig nem azonos a jognyilatkozatok megtételekor megkívánt belátási képességgel, másrészt pedig a zárójelentés megállapításai, és dr. **T.Gy.** pszichiátriai vizsgálatának megállapításai nem alkalmasak arra, hogy az egybehangzó igazságügyi szakértői vélemények megállapításait kétségbe vonják.

A tanúk vallomásának mérlegelése körében a Fővárosi Ítéltábla elsődlegesen arra mutat rá, hogy annak megítélése, hogy az örökgyó megértési képességei 2007 márciusában fennállnak-e, laikus, az örökgyóval rövid beszélgetést folytató, egyszerű hétköznapi kommunikációval nem feltárható. Az orvosszakértő véleményének helyt állóságát nem cáfolja dr. **D.G.** okiratszerkesztő ügyvéd, dr. **D.G.-né** és **S.M.** vallomása sem. A 17. sorszámú jegyzőkönyvben dr. **D.G.** akként nyilatkozott, hogy a szerződés elkészítése érdekében alperes kereste meg. Az örökgyóval két alkalommal találkozott. Először 2007. március 29. napját megelőző két héttel, amikor már kész szerződéstervezetet olvasott fel - arra azonban nem nyilatkozott, hogy a szerződéses tartalom kialakításában az örökgyó miként vett részt -, ekkor a tervezetet az örökgyónál hagyta. 10-14 napot követően ismét alperes jelezte, hogy a szerződést alá kívánják írni. Azonban a tartalomban változtatást nem eszközöltek. A tanút hosszas ügyvédi pályatapasztalata sem teszi kompetenssé annak megítélésében, hogy a szerződéses folyamat passzív alanyaként asszisztáló örökgyó a felolvasott szerződésből valójában mit értett meg. Nem igazolja ezt az sem, hogy az örökgyó nyugodtan viselkedett. Dr. **S.A.-né** dr. **B.P.** tanú vallomása, miszerint az örökgyó tudata az utolsó napokig teljesen ép volt, a napi események után érdeklődött, ügyeit intézte, az alperes által nem vitatott orvosi dokumentációval is ellentétben áll.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az örökgyó belátási képességgel 2007. március 29. napján nem rendelkezett, ezért a szerződés semmis.

Helyálló volt az elsőfokú bíróság döntése és indokolása a tartalmi okból megállapított érvénytelenség vonatkozásában is.

A Ptk. 655. § (1) bekezdése szerint az öröklési szerződéssel az örökgyó arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás vagy életjáradék fejében örökösvé teszi.

Más tartalommal, gondozásra vagy ápolásra kötött öröklési szerződés érvénytelen. Pusztán gondozás, gondviselés ellenében öröklési szerződés érvényesen nem köthető. Ha tehát a szerződéses örökös saját jövedelmében az örökgyó eltartását nem tudja biztosítani és csak ápolását, gondozását látja el, az öröklési szerződés nem lesz érvényes. Ebből a szempontból közömbös, hogy a Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján élők között, gondozási, ápolási szerződés érvényesen köthető. Az ítékezés érvényesnek tekinti az olyan öröklési szerződést is, amelynek a gondozás, ápolás jelentősebb eleme, mint a szerződéses örökös saját jövedelméből való tartás. Ha azonban az utóbbi teljesen hiányzik, vagyis a szerződéses örökös kizárólag az örökgyó vagyonából tartja el az örökgyót, az öröklési szerződés nem felel meg a Ptk. 655. § (1) bekezdése szerinti kógens szabálynak és a Ptk. 207. § (4) bekezdése értelmében, mint színlelt szerződés érvénytelen, míg a színlelt szerződéssel leplezett halál esetére szóló gondozási szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése, azaz jogszabályba ütközés miatt ugyancsak érvénytelen (Pfv.V.20.109/1997.).

E körben kiemelt jelentőséggel bír a szerződés megkötésekor az alperes jövedelmi viszonyainak vizsgálata, mert ebből lehet következtetni arra, hogy a felek szerződéses akarata, a szerződéses kötelezettség köre mire irányult, azt alperes milyen anyagi erőforrásokból igyekezett megoldani, hiszen az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia.

Az alperes jövedelemforrásaira a perben bizonyítás nem folyt. Személyes előadása szerint az önkormányzatnál dolgozott, megbízási díj ellenében egy idősek otthonában, ahol fodrász és pedikűr tevékenységet végzett. A házi orvos tanúvallomásából kitűnően a hétvégi ellátásokkal problémák voltak, mert alperesnek a saját családját is el kellett látnia. A költségmentességi kérelméhez csatolt vagyonnyilatkozata alapján alperes Suzuki gépkocsival (13 éves, értéke 250.000 forint) és ingatlannal rendelkezik, 2012. évben személyi jövedelemadó bevallás alapján 104.494 forint jövedelme volt. A szerződés megkötésének időpontjára vonatkozóan az alperes kedvezőbb anyagi körülményeket nem tárt fel. 2006. december 26. után alperes örökhagyó bankkártyáját használta, előadása szerint a kivett pénzből fizette a pelenka, és a gyógyszer költségeit, és lebonyolította azokat a vásárlásokat ami még szükséges volt. Ebből pedig azt a következtetést kellett levonni, hogy havonta 100.000 forint értékű tartás teljesítésére reális lehetősége nem volt, az örökhagyó ellátását nem saját erőforrásaiból, hanem az örökhagyó pénzeszközeit igénybe véve kívánta megoldani. A fentiekre tekintettel a szerződés tartalmi okokból is érvénytelen.

A fellebbezésében alperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete indokolása tartalmazza, hogy ellene büntető eljárás van folyamatban, holott még elsőfokú ítélet sem született. A fellebbezéshez csatolt határozat alapján a Fővárosi Ítéltábla rögzíti, hogy a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság **ügyszámú** ítéletével alperes ellen indított büntetőügyben a Budai Központi Kerületi Bíróság 2013. november 11. napján kihirdetett **ügyszámú** ítéletét megváltoztatta és a vádlott csalás büntettének értékelt bűncselekményét, folytatólagosan elkövetettnek minősítette. Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének értékelt cselekményét három rendbeli, egy esetben folytatólagosan elkövetett információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének minősítette. Ugyanakkor a vádlott cselekményeit tovább kétrendbeli csalás büntettének minősítette.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság mindenben helytálló ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, és az eredménytelenül fellebbező alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperesek javára a 32/2003. (VIII.22.) IM számú rendelet 3. § (5) bekezdése alapján meghatározott perköltség megfizetésére kötelezte. Mivel alperes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 14. § szerint, a le nem rótt illetéket az állam viseli.

Budapest, 2015. február 24.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
előadó bíró

Dr. Hegedűs Mária s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Utasi Ferencné írnok